

conflict

Schaarste dan wel overvloed aan natuurlijke bronnen zijn de oorzaak van menig conflict. Een drieluik over geograai naar delfstoffen in de Democratische Republiek Congo, klimaatoorlogen wereldwijd en waterroof in Tibet.

De Democratische Republiek Congo (DRC) bezit een gigantische rijkdom aan delfstoffen. Het jarenlange graaibewind van Mobutu, gretige binnenlandse en buitenlandse partijen en bloedige oorlogen maken dat het land toch straatarm is. Er zijn echter lichtpuntjes.

Arm rijk Congo

Naast diamant, goud en zilver bezit de Democratische Republiek Congo uranium, koper, kobalt, zink, tin en coltan (de twee laatste zijn op de kaart samengevoegd tot 'tin-groep'). Bovendien is het land sinds enige tijd ook aardolieproducent. De olie wordt gewonnen in het kustgebied nabij Angola (inmiddels de grootste olieproducent van Afrika), maar ook aan de andere kant van het land in het gebied van de Grote Meren.

Al vele decennia ligt het zwaartepunt van de mijnbouw in de DRC in het zuid-oostelijke Katanga. In deze regio werd al vroeg in de koloniale tijd koper gewonnen, onder andere door de Union Minière du Katanga (UMHK), ooit gesticht door de Belgische Koning Leopold II en partners. Na het bereiken van de onafhankelijkheid in 1960 werd de UMHK goeddeels omgezet in het Congolese staatsbedrijf Gécamines en vrijwel kaalgeplukt tijdens het kleptocratische bewind van president-dictator Mobutu Sese Seko.

Naast 'Katanga' telt de DRC nog andere delfstofzones (kaart). Deze zijn in het algemeen later tot ontwikkeling gekomen. Vele

bevinden zich in grensgebieden, ver weg van het centrale gezag. Hierdoor zijn delen van de lokale winning van bijvoorbeeld goud, diamant en coltan (veel gebruikt in mobieltjes en computers) in handen gevallen van schemerige buitenlandse groeperingen. Enkele grensgebieden zijn daarbij verworven tot een welhaast permanent strijdtoneel van rivaliserende legertjes. Een deel van de inkomsten uit de grondstofwinning wordt in de lokale machtsstrijd gestoken.

Failed State

De bevolking van de DRC heeft nooit veel profijt gehad van de delfstofrijkdom en de gigantische winsten die de winning oplevert. De post-koloniale ontwikkeling van de DRC lijkt dan ook een treffend voorbeeld van de *resource-curse* (zie onder andere Ton Dietz in *Geografie* september 2009). Toch is het de vraag of de ontwikkeling van de postkoloniale DRC gedictieerd is door de aanwezigheid van een rijke *resource-base*, of door de afwezigheid van goed bestuur en werkelijke democratie.

Vrijwel vanaf het begin van de onafhankelijkheid leed Congo aan chronische politieke instabiliteit, met een voortdurende strijd

De lokale machtsstrijd in Congo wordt deels gefinancierd uit de opbrengst van dit soort kleinschalige open mijnbouw.

tussen binnenlandse (en later ook buitenlandse) belangengroepen, die – overigens net als de nationale regering – het eigen politieke en economische gewin voorop stelden. De jonge natie beleefde herhaaldelijk bloedige

politieke uitbarstingen. Het absolute, niet te bevatten dieptepunt waren de beide Congo-oorlogen rondom de recente eeuwwisseling. Deze resulteerden in onvoorstelbare aantallen slachtoffers en gigantische vluchtelingenstromen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de DRC al jarenlang in de kopgroep zit van de *Failed States* in de wereld.

Heronderhandelingen

Toch zijn er ook lichtpuntjes. De overheid tracht het zwaar gehavende Gécamines weer op de been te krijgen, om zo een sterke nationale mijnbouwspeler te creëren die de concurrentie aankan met buitenlandse mijnbouwgianten, zoals Metorex (Zuid-Afrika), FreeportMcMoRan (VS) en First Quantum (Canada), die alle in de DRC opereren. Daarnaast is de Congolese regering bijgestaan door de Wereldbank in heronderhandeling met de mijnbouwbedrijven, om nieuwe concessies vast te stellen met hogere prijzen voor de gewonnen grondstoffen. Ook zijn onlangs, opnieuw mede dankzij hulp van de Wereldbank, de knellende akkoorden over de Chinese grondstoffenwinning in Congo opengebroken en aangepast. En het ziet ernaar uit dat de groei van de aardoliewinning ook kan leiden tot een aanzienlijke stijging van financiële middelen. Zo bieden de veranderende economische condities perspectief op een aanvulling van de staatskas. Nu nog goed bestuur, democratie, mensenrechten én een ontwikkelingsproces dat werkelijk gericht is op de verbetering van de levensomstandigheden van de bevolking. •

Bronnen:

- Autesserre, S. 2008. The Trouble With Congo. How Local Disputes Fuel Regional Conflict. *Foreign Affairs*, 87(3).
- Economist Intelligence Unit 2008. The domestic economy: Interest in the DRC's potential oil reserves is growing. *The Economist*, geraadpleegd op: store.eiu.com/article/1783735763.html
- Global Witness 2005. *Under-Mining Peace – The Explosive Trade in Cassiterite in Eastern DRC*. Geraadpleegd op: www.globalwitness.org/media_library_get.php/238/1259660010/Under-Mining%20Peace.pdf
- Johnson, D. 2003. Shifting Sands. *Oil Exploration in the Rift Valley and the Congo Conflict*. Pole Institute, Goma.
- Walliser, J. 2009. *Democratic Republic of Congo*. *Economic Report, Spring 2009*. World Bank, Kinshasa.